

Opinions breus d' alguns grans pensadors, sobre l'amistat

Aristòtil (384-322 aC)

L'alter ego

"Un altre jo (mateix)", un *alter ego*: aquest és l'amic d'acord amb l'*Ètica a Nicòmac*. Jo em conec i m'estimo a mi mateix en la seva mirada, i això recíprocament. L'amistat (*philia*) no es basa en la utilitat ni en la recerca del plaer; consisteix - i incita - a comportar-se de manera moral entre "bones persones". És condició per a la felicitat individual, i també és el ciment de la comunitat política, que uneix els ciutadans.

Ciceró (106-43 aC)

La franquesa

En el món romà, l'amistat (*amicitia* en llatí) és una relació privada i pública, al mateix temps; entre els amics, significa ser íntims, però també aliats en l'escena política. Ell mateix romà, Ciceró en fa el fonament de l'esperit republicà. Col·loca l'amistat sota el signe de la virtut i la franquesa (*fides*): l'amistat "no és res més que veritat i sinceritat", fins i tot si això vol dir "adreçar avisos i retrets als amics" (*Sobre l'amistat*).

Tomàs d'Aquino (1225-1274)

La caritat

La virtut teològica de la caritat (*caritas*), en el cristianisme, es refereix a l'amor de Déu i del proïsme. Aquest amor es concep sota el model de l'amistat, que suposa una unió afectiva i espiritual. Es desenvolupa entre els homes, però també, a través de la gràcia divina, amb Ell: "Perquè del fet que [Déu] ens fa participar de la seva felicitat, és adequat considerar que, en aquest sentit, s'estableixi una certa amistat" (*Suma teològica*).

Montaigne (1533-1592)

La connivència

Nodrit per Aristòtil i per Ciceró, distingeix l'amistat de la relació pare-fill (on no hi ha pas una "elecció" de l'amic) o també de la relació amorosa entre l'home i la dona (on tot està regulat pel desig sexual). L' "amistat perfecta" és una connivència tan rara com total: "cadascú es dona totalment al seu amic" (*Assajos*). És una experiència singular on el subjecte es fa ell mateix juntament amb l'altre, fins i tot després de la seva mort.

La Rochefoucauld (1613-1680)

L'autoestima

Per a aquest moralista, les aparents virtuts desinteressades són esquers; en realitat, estan motivades pel joc de l'autoestima i de l'amor propi, definit com "l'amor a un mateix i a totes les coses per a un mateix" (*Màximes*). Desmitificada, l'amistat no s'escapa pas a aquesta regla: "Només és l'interès el qui produeix la nostra amistat. No ens donem pas als altres pel bé que els volem fer, sinó pel que volem rebre".

Nietzsche (1844-1900)

L'enemistat

L'amic no és ni el meu *alter ego* (la concepció grega) ni el meu proïsme (com pensen els cristians). És més aviat aquell ésser "llunyà" que m'empeny a superar-me a mi mateix, a superar la meua condició humana, massa humana: l'amistat és una comunitat que condueix cap a l'aparició del "superhome". D'aquí les relacions d'emulació, de rivalitat i fins i tot d'enemistat entre els veritables amics: "Cal honorar en l'amic fins i tot a l'enemic" (*Així va parlar Zaratustra*).

Derrida (1930-2004)

El secret

Seguint els passos de Nietzsche, desmunta els pensaments de l'amistat com una fusió, una familiaritat en tot moment. Per a ell, és el reconeixement de l'alteritat radical de l'altre, del seu irreductible secret, que es troba en la fonamentació de la relació amistosa. "L'amistat no manté un silenci, sinó que es conserva pel silenci" (*Polítiques de l'amistat*): l'amistat implica no dir-s'ho pas tot, és un art de distància i un deure de reserva.